

Sygn. akt VIII Gz 381/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy,

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górską

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2020 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przy udziale A. J.

o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu

na skutek zażalenia wnioskodawczyni na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 7 maja 2019 r., sygn. akt XI GCo 93/19

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 7 maja 2019 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił wniosek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych w całości, a także wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawczyni, wbrew obowiązkowi przewidzianemu w art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie przedłożyła dokumentów obrazujących jej sytuację majątkową, nie przedłożyła dokumentów podatkowych, nie podała danych dotyczących sposobu obracania środkami finansowymi, zgromadzonymi w kasie czy na rachunkach bankowych.

Oceniając zasadność wniosku o przyznania pełnomocnika z urzędu Sąd Rejonowy wziął pod uwagę stopień skomplikowania danej sprawy i faktyczną zdolność strony, która składa taki wniosek, do własnego działania w toczącym się postępowaniu i przyjął, że w przypadku wnioskodawczyni taka potrzeba nie zaistniała. W ocenie Sadu wniosek spółki (...) jest zrozumiały, sporządzony jest w sposób czytelny i logiczny, zaś ewentualne niejasności żądania mogą zostać doprecyzowane w toku postępowania o zapłatę. Sąd zaznaczył również, że w razie takiej potrzeby udzieli wnioskodawczyń i uczestnikom stosownych pouczeń w trybie art. 5 k.p.c., co uzasadnia przekonanie, iż udział adwokata lub radcy prawnego celem reprezentowania w sprawie wnioskodawczyni tym bardziej nie jest potrzebny. Dalej Sąd wskazał na brak podstaw do przyjęcia, iż osoby wchodzące w skład zarządu wnioskodawczyni są osobami nieporadnymi czy działającymi bez rozeznania. Nadto przedmiotowa sprawa o zapłatę kwoty 2.132 zł nie jawi się jako skomplikowana. Zdaniem Sądu ustanowienie zawodowego pełnomocnika podyktowane powinno być w zasadzie takimi okolicznościami faktycznymi, czy też przymiotami danej strony, które w istocie uniemożliwiają stronie samodzielne dochodzenie swoich praw przed sądem. Taka zaś sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Wnioskodawczyni spółka (...) złożyła zażalenie na powyższe orzeczenie zaskarżając je w całości i wnosząc o zmianę postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w całości oraz wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu podała, że obecnie znajduje się w trudnej sytuacji

finansowej, która nie daje szansy na zbieranie środków na dokonanie opłaty sądowej oraz nie pozwala na pokrycie kosztów zastępstwa prawnego w niniejszej sprawie, nawet obliczonych według minimalnych stawek wynagrodzenia radcy prawnego lub adwokata. Dalej przypominała, że od czasu zawieszenia działalności co miało miejsce 1 lipca 2017 r., jej sytuacja nie uległa zmianie, przede wszystkim nie uległa poprawie a wręcz przeciwnie - ewentualnie nastąpiło pogorszenie kondycji spółki. Zarówno bowiem w czasie składania wniosku jak i aktualnie spółka nie posiada majątku, który mogłaby zbyć celem pozyskania środków na prowadzenie postępowania. Nie istnieją także szanse na uzyskanie przez wnioskodawczynię kredytu lub pożyczki, z których spółka mogłaby sfinansować koszty postępowania w niniejszej sprawie. Dowody w postaci dokumentów załączonych do wniosku niezbitnie świadczą o tym, że wnioskodawczyni nie jest w stanie ponieść zarówno kosztów postępowania jak i opłaty z tytułu zastępstwa prawnego. Ponadto, zdaniem wnioskodawczyni konstytucyjne prawo do sądu mieści w sobie możliwość dochodzenia przed sądem przysługujących określonej osobie praw a poziom skomplikowania procedur sądowych w sposób istotny je ogranicza. Nie można tym samym wymagać od osób wchodzących w skład zarządu wnioskodawczyni, żeby na potrzeby procesu zgłębiły one całą potrzebną wiedzę w zakresie prowadzenia procesu sądowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, zgodnie z którym brak jest podstaw do zwolnienia strony skarżącej od kosztów sądowych.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, osobie prawnej lub organizacji nie mającej osobowości prawnej może być przyznane zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli „wykaże”, że nie ma dostatecznych środków na te koszty. Ocena posiadania środków na pokrycie kosztów sądowych winna być uzależniona od danych dotyczących wielkości majątku, przychodów, stanu zobowiązań, dokonywanych operacji finansowych itp. Słusznie podniósł więc Sąd Rejonowy, że w świetle powołanego przepisu oczywistym pozostaje, że ustawowy obowiązek „wykazania” może być uznany za spełniony wówczas, gdy strona wykaże, że nie dysponuje środkami umożliwiającymi poniesienie opłaty i nie może skorzystać z żadnych odstępnych środków i żadnych form finansowania. W okolicznościach niniejszej sprawy, nie ulega wątpliwości, że sytuacja finansowa spółki (...), a w konsekwencji jej zdolność do ponoszenia kosztów sądowych musi być ocenione w kontekście okoliczności związanych z brakiem prowadzenia aktywnej działalności gospodarczej. Powyższe nie może jednak stanowić samodzielnej przesłanki do zwolnienia od kosztów i skutkować automatycznym przyjęciem, iż spółka nie ma możliwości pozyskania środków na koszty sądowe. Wobec przedstawienia wyłącznie dokumentów w postaci rachunku zysków i strat oraz bilansu za 2017 r. niemożliwa okazała się kompleksowa oceny sytuacji materialnej i finansowej wnioskodawczyni, skutkująca wykluczeniem potencjalnych możliwości finansowych. Jak trafnie przyjął Sąd Rejonowy gołosłowne okazały się więc twierdzenia skarżącej o złej sytuacji majątkowej i niemożności uiszczenia kosztów sądowych. Również twierdzenia zażalenia odnośnie braku majątku pozostają gołosłowne. Spółka nie przedłożyła aktualnych dokumentów obrazujących ten stan. Także twierdząc o braku możliwości uzyskania kredytu lub pożyczki nie wykazała, iż w ogóle jakąkolwiek próbę zdobycia takich środków podjęła, a instytucja finansowa wydała decyzję odmowną. Nie wskazała też na jakiegokolwiek próby poczynienie oszczędności choćby w ramach operacji finansowych, które wnioskodawczyni musi ponosić mimo zawieszenia działalności (jak koszty prowadzenia księgowości, koszty funkcjonowania siedziby spółki itp.). Skoro skarżąca mimo deklarowanej ciężkiej sytuacji finansowej nie zaprzestała prowadzenia działalności, a jedynie ją zawiesiła i nadal funkcjonuje w obrocie, to nie ma powodów by zaniechanie aktywności gospodarczej skutkowało zwolnieniem od kosztów z tym związanych.

Skarżąca w żaden sposób nie odniosła się też do możliwości uzyskania środków poprzez pozyskanie ich od wspólników spółki. (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są zobowiązani do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych obejmujących jednorazowe świadczenia, świadczenia powtarzające się, dopłaty itp. Świadczenia wspólnika mogą przybrać postać jednorazowych bądź powtarzających się pożyczek oprocentowanych lub nieoprocentowanych. Dopłaty mogą być wnoszone m.in. w związku z czasowymi trudnościami finansowymi spółki, potrzebą jej dokapitalizowania, koniecznością poniesienia dodatkowych nakładów inwestycyjnych. Wprawdzie wspólnicy

zobowiązani są tylko do takich świadczeń, które są określone w umowie spółki. Wnioskodawczynie jednak ani we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych ani w zażaleniu nie wykazała, ani nie twierdziła nawet, że umowa spółki wyłącza możliwość dopłat wspólników.

Za chybione uznać należy też, w ocenie Sądu odwoławczego, zarzuty dotyczące rozstrzygnięcia w przedmiocie oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Trafnie bowiem w świetle przepisów art. 117 § 3 i 5 k.p.c. Sąd Rejonowy przyjął, że wnioskodawczynie nie wykazała, iż nie ma dostatecznych środków na poniesienie wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego oraz, że udział w sprawie profesjonalnego pełnomocnika jest w sprawie potrzebny.

Potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego występuje w szczególności gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym (por. orzeczenie SN z dnia 23 września 1964 r., II PZ 46/64, NP 1965, nr 5, s. 56, postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2002 r., I PZ 99/01, OSNP 2004, nr 4, poz. 66; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 10 października 2003 r., II CK 161/03, LEX nr 148620). Ocena czy strona jest w stanie poradzić sobie w postępowaniu bez pomocy zawodowego pełnomocnika dokonywana jest przy tym przez pryzmat dotychczasowego jej działania.

W okolicznościach niniejszej sprawy nic nie wskazuje na to, że udzielenie pomocy wnioskodawczynie przez ustanowienie pełnomocnika z urzędu będzie konieczne. Reprezentujący wnioskodawczynię - spółkę (...) członkowie zarządu nie mają trudności z wyrażeniem swojego stanowiska procesowego. Wprawdzie nie mają wykształcenia prawniczego, jednak pełnomocnika ustanawia się jedynie dla osób nieporadnych życiowo, które mają problemy z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych, a nie dla wszystkich podmiotów nie legitymujących się odpowiednim wykształceniem. W kontekście złożonego wniosku brak jest podstaw do przyjęcia, że osoby te są nieporadną, mają trudności z samodzielnym podejmowaniem decyzji, czy formułowaniem twierdzeń. Przeciwnie - czynności podejmowane przez wnioskodawczynię (podjęcie próby ugodowego rozwiązania sporu) i redagowane przez członków jej zarządu pisma (jak wniosek o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika jeszcze przed wytoczeniem powództwa czy zażalenie na odmowę uwzględnienia wniosku) pozwalają bez trudności ustalić zamiary i tok rozumowania. Podkreślić należy, że sama obawa strony przed samodzielnym udziałem w sprawie nie może stanowić wystarczającej podstawy do przyznania pełnomocnika z urzędu. Na złożony charakter spraw z całą pewnością nie mają zaś wpływu wyrażane przez spółkę wątpliwości w zakresie realnego wyegzekwowania przysługujących jej należności. Postępowanie egzekucyjne jako odrębne i jest bowiem zależne od złożoności poddanej pod osąd sądu materii, a od możliwości finansowych dłużnika

Aktualnie z okoliczności niniejszej sprawy nie wynika też, by sprawa, którą spółka zamierza wytoczyć, była skomplikowana pod względem faktycznym czy też prawnym, wymagającym tym samym pomocy profesjonalnego pełnomocnika.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie podlegało oddaleniu, o czym orzeczono jak w sentencji.